

קובץ
דברי תורה
ושיחות קודש

גליון ל"ז

פרשת

אמור (בא"י) - קדושים (בחז"ל)

תשפ"ב

ואלה יעמדו על הברכה בעבור שנדבו הוצאות הגליון

<p>לע"נ הרבנית שרה ע"ה בת הנה"ק רבי חיים אלעזר וואקס זי"ע בעל נפש היה אשת הרה"ק רבי יוסף מאמשינאו זי"ע יארצייט י"א אייר</p>
<p>לע"נ הרה"ח מנחם צבי קאליש זצ"ל בן הרה"ק רבי ירחמיאל יהודה מאיר מאמשינאו זי"ע יארצייט ו' אייר</p>
<p>הרה"ח ר' מנחם מענדל הכהן פיינציג שליט"א מאנסי לע"נ אביו הרה"ח יעקב ב"ר שלמה הכהן פיינציג ז"ל נלב"ע ו' אייר תשע"א</p>
<p>הרה"ח ר' משה גאלדבלאט שליט"א בארא פארק לע"נ אביו הרה"ח ר' יהודה אריה ליב ז"ל בן החסיד המופלג הרב משה זצ"ל נלב"ע ט' אייר תש"ע</p>
<p>הרה"ח מנחם וייס שליט"א והתנו הרב חיים שלמה וייס הי"ו בני ברק לרגל השמחה השרויה במעונם בהולדת הבת/הנכדה</p>
<p>הר"ר ישראל שמעון ווינשטיין הי"ו בני ברק לע"נ הוריו הרב גמליאל ז"ל בן יבלחט"א הרה"ח ר' חיים ליב הי"ו זוגתו מרת לאה ע"ה בת יבלחט"א הרה"ח ר' שמואל רבינוביץ הי"ו נלב"ע י"ב אייר תשס"ב</p>
<p>הרה"ח ר' שמשון לעווין שליט"א בארא פארק לרגל שמחת אירוסים בתו</p>
<p>לרפואת ר' ישראל יעקב טוביה בן יענמא רחל</p>

תוכן העניינים

- סעודה שלישית אמור תשפ"א
(בארא פארק)
- ליל ש"ק אמור תשפ"א (בארא פארק)
- קידושא רבה קדושים תשפ"ב
- סעודה שלישית קדושים תשפ"ב
- אחר הבדלה קדושים תשפ"ב/הרה"ק מהרא"ל צינץ זי"ע

ניתן לקבל הגליון

בארה"ק

בני ברק

ביהמ"ד אמשינאו רחוב חזון איש 76
ירושלים

אצל הרה"ח ר' זלמן לעווין שליט"א
ביתר

אצל הרה"ח ר' אברהם לאנדא שליט"א

בארה"ב

בארא פארק

ביהמ"ד אמשינאו 4408-15th Ave.
וויליאמסבורג

ביהמ"ד אמשינאו 144 Rodney st.
מאנסי

ביהמ"ד ווארקע 10 Maple ter.

לייקוואד

אצל הרה"ח ר' ישראל נתן בוים שליט"א

יו"ל ע"י מערכת דברי תורה – אמשינאו

כל הזכויות שמורות ©

לתרומות, הנצחות, ולקבלת הגליון

amshinov40@gmail.com

סעודה שלישית פּרשת אמור תשפ"א לפ"ק – בארא פארק

הטובה וכו' ראוי שיטמא כל סביביו בהתפשט מעליו כל הודו שזהו נפשו', כי הגוף בלא הנשמה שבתוכו, הוא דבר טמא עד מאד, כי כל ענין הגוף הוא רק בכדי שיהא עזר לנשמה, אך בלא זה הוא פחות וגרוע, והוא הגורם להחטיא הנפש.

ובספה"ק בית אהרן, עה"פ לנפש לא יטמא בעמיו, נפש הוא הרצון, לא יטמא ב'עמיו', לשון גחלים 'עוממות'. דהיינו שלא יתקרר נפשו, כי הנכנס עם כל הרצונות לעניני עולם הזה, הנפש מתקררת, ומביאו לידי שכחה מהתכלית, כי באמת כל הרצונות צריכים להיות בענינים קדושים, למשוך למעלה, וזהו ענין השבת שאז צריך לחשוב על מטרת ביאתו לעולם, ולהתעורר שכל הרצונות ישאפו אל הקדושה.

והנה שב"ת אותיות בש"ת ותש"ב, כי התשובה נעשית על ידי בושת,

ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן, ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו. בראשית חכמה (שער הקדושה ב') שהשבת הוא מעין קדושת העולם הבא, כי בשעה שהאדם נכנס לעולם הזה הגשמי, הרי הוא שוכח למה הגיע לעולם, על כן מגיע יום השבת יומא דנשמתא, אשר בו נזכרים במטרה שלמענו באו לעולם, וזהו מעין עולם הבא יום שבת מנוחה, שאז מתקדש וזוכר במטרת העולם, שהוא להביאנו לחיי עולם הבא.

ובספר החינוך (מצוה רסג) מביא הטעם למה אסור לכהן הדיוט לטמאות למת, (וכידוע מספה"ק שענין כהן מרמז לכל בר ישראל, כמו שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש), לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, וענין הטומאה הוא, כי כשיש גוף לבד בלא נשמה, ובלש"ק ב'הפרד מעליו צורת השכל החיה

להגביה את כל הרצונות לשמים, יהי
רצון שנזכה לתשובה שלימה
ולגאולה שלימה.

שחושב מה עשה בעולם עד עתה,
וזהו לנפש לא יטמא בעמיו, שיזהר
שלא יתן לה להתקרר, כי בשבת צריך

ליל שבת קודש פרשת אמור תשפ"א לפ"ק – בארא פארק

לאכילת האדם. ושורש ענין קדושת שבת הוא, שהשי"ת חפץ שבני ישראל יתענג נפשם, ויש לו נחת רוח ממה שאנחנו נהנים ונשפעים בכל מיני עונג, וזה נחשב לפניו ית' כמו קרבן ממש, ע"כ. ובזה הוא דומה לקדושת מאכלי שבת.

*

הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולכן נוהג הרב מאפטא בימות החול לאכול עם מזלג, שכן אז הכל מגיע ע"י שליח, משא"כ בשבת קודש, הקב"ה משפיע בעצמו, ולכן אז אוכל בידו ממש. אולם לדידי נראה איפכא, כיון שבאמצע השבוע המאכל הוא ע"י שליח, ע"כ איני מפחד לתופסו בידי, אך בשב"ק שהקב"ה בעצמו נותן, אזי מרוב אימה איני יכול לאכול אלא ע"י מזלג.

ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה' תמיד. (כד ה) בספה"ק אמרי אמת להרה"ק ר' לייבעלע אייגער מלובלין, שענין לחם הפנים הבא בשבת, אינו דומה לשאר הקרבנות הקרבים בשבת, שכן גוף הלחם אינו קרב על המזבח כלל, וכולו הוא

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע נהג לאכול מאכליו בימות החול עם אצבעותיו. ובשב"ק השתמש במזלג, פעם העיז אחד החסידים והעיר שהרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע נוהג הפוך, שבשבת אוכל ביד ובימי המעשה עם מזלג, נענה הרה"ק מרוזין, דאיתא בספה"ק [ראה זוה"ק פר' אמור דף צד:] שבימות החול ההשפעות באות ע"י מלאך ובשב"ק הם מגיעים ע"י

*

מלהתקרב לה', הן מצד טומאת הנפש והן מצד מומין. ולכן אחר שמונה התורה את כל פרטי המניעות, מביא בסוף הפרשה, את הזמנים המקודשים ומועדי ה', לרמז לנו שאף אם האדם נכשל ונעשה לו מום, בל יאבד תקוותו, וידע שלא נפסק משורשו, ויכול בכל עת ובכל שעה להתקרב אל הקדושה, בכח קדושת השבתות והמועדות.

*

מזקינו החידושי הרי"ם על דברי הגמ' (שבת קמז, ב) דאמר שמואל כל המשקאות העשויים לרפואה פועלים ביותר מפסח ועד עצרת וכו'. כלומר, שכל הרפואות פועלות עתה יותר, ממילא הדבר כן אף ברפואת הנפש, והזמן הזה מסייע להתקרב אל ה'.

*

הספירה, והכוונה הוא לעורר את ענין הזיכוכן שהספירה עושה.

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. בתורת אמת מביא שפרשה זו מיירי בכוהנים, והנה כל נפש מישראל כשמתעורר לקבל עליו מלכות שמים נקרא כהן, כמ"ש ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו', ובפרשה זו מזהירה אותנו התורה הקדושה, מכל הדברים שיכולים לגרום לאדם לחשוב שהוא מנוע

בשפת אמת (תרל"ג) מובא שימי הספירה מסייעין לאדם להתקרב אל הקדושה, שכן בימים ההם עלו אבותינו מדרגא של משעובדים בחומר ולבנים, עד לדרגא של אנשים המוכנים לקבלת התורה, ולכן גם עתה בכל שנה ושנה קדושת הזמן מסייע לזה. ומביא

הרה"ק ר' מענדעלע רימנובער זי"ע (שהיום יומא דהילולא דיליה) הידר שיאמרו כמה פעמים ביום את

*

ממרחק איך יורה בחציו על הדוב, השומר שהיה בגילופין החטיא את המטרה, והדוב החל לרוץ לקראתו, השומר שהיה בסכנה גדולה. מיד הפיל עצמו ארצה וישכב כאבן דומם, הדוב הגיע אצלו והריח סביבו אך כיון שחשבוהו למת, ברח חזרה ליער.

היהודי שלא הבין הרבה בעסקי הצידה, כאשר ראה כל זאת מיד נגש אל השומר, וישאלהו, אנא תאמר לי, מה לחש הדוב באזניך, השיב לו השומר: הוא אמר לי, מעתה הוי זהיר מלשתות על סמך עור שעדיין אינו שלך...

*

זי"ע, הרבי מלובלין זי"ע, שסברו שלמען ישראל יוטב שנפוליון ינצח, ומאידיך גיסא, עמד בראש החולקים על דעה זו, הרה"ק בעל התניא זי"ע וסיעתו, אשר טענו שלמרות

הרה"ק ר' מענדעלעע היה ממשיל משל לעורר חסידים שאין מקדישים זמן לעבודת ה', אך שותים משקה כמנהג חסידים.

יהודי אחד היה לו קרעטשמע במעבה היער, ואחד משומרי היער היה גוי שעסק מזמן לזמן בצידת דובים, ובכל ערב נכנס לבית המזיגה לשתות משקה, וכיון שלא היה בידו לשלם במזומן, הבטיח כי כאשר יצוד את הדוב שמתראה בסביבה, אזי ישלם לו במיטב כספו אשר יקח בעד עור הדוב. ויהי היום והנה נראה הדוב ביער. שומר היער שתה כוס יי"ש כדרכו, ויצא לעשות חיל, וקרא ליהודי לראות

שמבחינה גשמית אם נפוליון ינצח הוא טובה לישראל, אך מבחינה רוחנית תהיה חלילה סכנה גדולה לכלל ישראל. ולכן התפללו לנצחוננו של הצאר הרוסי. ובאותו שנה לקראת ראש השנה הכינו כל הצדיקים כוונות וייחודים מיוחדים לעת תקיעת שופר, כדי שיתקבל בשמים תפילתם, כל אחד לפי שיטתו, וכידוע בעל התניא הקדים באותו שנה לתקוע בשופר לפני תפילת שחרית, ובכך הקדים את כל הצדיקים, ובכך קבע את נצחונם של הרוסיים.

הרבי ר' מענדעלע סבר שבאותו שעה היה אפשר להביא את הגאולה השלימה, ולסיומן של צרותיהן של ישראל. ואכן לפני הסתלקותו כשהתאוננו לפניו שנתמלא סאתן של דמעות ישראל, אמר כבר נדחקה השעה, שכן כשהיו יכולין לפעול ביאת המשיח, לא שמעו לו.

הרבי ר' בונם זי"ע, כאשר שאלו אותו שיחווה דעה מה יהיו תוצאות מלחמה

זו, ענה בחכמתו בדרך משל, פעם אחת היה גראף עשיר גדול שחיבב סוסים, סוסיו היו כל אחד ממדינה אחרת עם מעלותיהן המיוחדות. פעם יצא למרחקים, בכרכרה ותומה לששה סוסים נבחרים, ובעברו דרך יער עבות, הסוסים התחילו לשקוע בבוץ עד שלא יכלו בשום אופן לחלץ עצמם, והיו בצרה גדולה, והנה לפתע הם רואים מרחוק כפרי פשוט ועגלתו ותומה לשני סוסים כחושים, ויבקשו אותו לבא לעזרתם. ללא שהות צווה הכפרי להתיר הששה סוסים מן הכרכרה, ואז חיבר את הכרכרה לשני סוסיו הכחושים ויעל הכפרי על הכרכרה ויתן שריקה חדה, וכהרף עין נתנו הסוסים משיכה חזקה, והכרכרה נחלצה ויצאה לרווחה.

הגראף המשתומם שאל את הכפרי, איך אתה עם שני סוסיך הקטנים הצנומים והדלים, הצלחת כהרף עין לחלץ את הכרכרה, ואני עם הששה הסוסים הטובים ביותר בעולם, לא

וכמו"כ נפוליון, שרתם לצבאותיו חיילים מכל המדינות, על כן, אין להם שום אחדות אמיתית ביניהם, ואחד ישמח לאידו של חברו. מאידך, הרוסים, נולדו כולם במדינה אחת, ובודאי הם ילחמו שכם אחד בחירוף נפש עד שינצחו את הצרפתים. וכך באמת היה. ומעשה זה ללמדנו בא, שבלא אחדות אי אפשר לעשות כלום.

הצלחתי בכך. ויען האיכר ויאמר, אכן אין כל ספק כי הסוסים שלך המה מהטובים שבעולם. אולם, כל אחד נתגדל במקום אחר, ולכן כל אחד דואג לעצמו, ולכן כאשר נפלו לבוץ, כל ששת סוסיך רצו רק להציל את עצמם, ולכן כל אחד משך לצד שלו. אך שני הסוסים הקטנים האלו, נולדו ביחד וגדלו ביחד, ולכן הם עוזרים אחד לשני, ומושכים שניהם לצד אחד, על כן הצליחו לצאת.

*

עמהם, התנצל ואמר, מצינו בעקידת יצחק ש'הקב"ה בעצמו' אמר לאברהם קח נא את בנך וגו' אך כאשר נאמר לו מן השמים להמנע מלשחוט, שלח אליו 'מלאך מן השמים'. ולכאורה אמאי לא בא הקב"ה שוב בעצמו, אלא להורות לנו שלא לשחוט מותר לשמוע אף למלאך. אך בכדי לשחוט אדם, צריך הקב"ה בעצמו שיאמר כן, ואין לשמוע אפילו למלאך.

הרה"ק ר' שלמח לייב מלענטשנא זצ"ל היה מתלמידי הרבי ר' מענדל מרימנוב, ואח"כ התקרב לפשיסחא, וכידוע ששבעת ההוא היה התנגדות לפשיסחא, על כן שנה אחת בהגיעו לליזענסק לכבוד יומא דחילולא כ"א אדר, כאשר אך נכנס אל האוהל פנימה, קם הרה"ק מראפשיץ ויצא משם, ואחריו יצאו כל החבריא, ולא נשאר שם אלא הבני יששכר, וכששאלו אותו חבריו, למה לא יצא

*

בן ר' ירמיהאל בן היהודי הקי) אך לא הסכים לקבל עליו את עול ההנהגה. אז פנה אליו במכתב מחותנו הרה"ק רבי יענקעלע ראדזמינער זצ"ל, שהיה מזקני הצדיקים שבאותו הדור, דאיתא בזוהר הקדוש (בלק רא, ב) שהצפרים עשו צל לרבי שמעון בן יוחאי ותלמידיו, וכאשר בא רבי פנחס בן יאיר חמיו וראה זאת, אמר לו שיגרש הצפרים מחמת צער בעלי חיים, אמר לו רבי שמעון בן יוחאי, הרי מן השמים נתנו לו כל זאת, שהרי אנחנו לא רצינו כלל זאת, וטובה שנותנים לנו מן השמים בלי שום השתדלות אין אנו רשאים להרחיק.

לאחר שנסתלק הרה"ק רבי שלמה לייב, לא רצה בנו הרה"ק רבי יהושע מאוסטראווע להנהיג עדה, ונסע עם כל החסידים לווארקי. אך אא"ז הרה"ק מווארקי השפיע עליו שיסכים להנהיג את העדה.

בצוואתו פקד הרה"ק רבי יהושע להביאו לקבורה בחלקת הילדים, ונכתב על המציבה שציווה שבארבע אמות מכל צידי הקבר אין להניח שום אדם. (ואכן קברו מגודרת בבית החיים בווארשא).

לאחר הסתלקותו רצו החסידים לקבל עליהם את מרותו של חתנו הדברי בינה מביאלא (בן רבי נתן דוד משידלובצא

קידושא רבה פרשת קדושים תשפ"ב לפ"ק

מעצמו ויעזוב את העוון ההוא, ע"כ. וכידוע שזה היה דרכם של הצדיקים הרבי ר' אלימלך והרבי רבי זושא זי"ע.

ודו"ז הרה"ק רבי שמעון שלום זי"ע, ביאר באופן נפלא, (משמיע שלום, שבת שובה) הוכח תוכיח וגו' ולא תשא וגו', כי יש אנשים הרוצים לפטור עצמם ממצות הוכח תוכיח, באמרם שהחוטא שקוע כל כך בחטאו, עד שלא שייך להוכיחו, והחטא עולה לו למעלה מראשו, על זה מצווה התורה, לומר לו תוכחה, 'ולא תשא עליו חטא', היינו שלא תגזים ותרים עליו את החטא מעלה מעלה, עד שתאמר שאין לו אפשרות לשנות מעשיו, כי בוודאי שורש נקודת ישראל חי בקרבנו, ואעפ"י שחטא ישראל הוא, ותוכל להקיצו מתרדמת הזמן ולעוררו לשוב אל ה'.

לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. וברש"י לא תלבין את פניו ברבים. ולפי"ז הפירוש לפי פשוטו של מקרא הוא, ולא תשא עליו חטא, שהמוכיח יזהר שלא ישא על עצמו חטא, על ידי זה שמוכיח על ידי הלבנת פנים ברבים.

אך הרמב"ם (דעות ו, ז) הורה, שאף במוכיחו בינו לבין עצמו אל ילבין פניו, וידבר אליו בנחת ובלשון רכה ויגיד שאינו אומר לו אלא לטובתו להביאו לחיי העולם הבא וכו'.

ובזוהר הק' (פו, א) הוכח תוכיח וגו', נאמר מקודם 'הוכח', ללמדינו שלא תקדים ענין 'תוכיח', אלא יש לנסות ולהקדים, 'הוכח', דהיינו שמתחילה לא יוכיחו אפילו בסתר, אלא ידבר עימו, כמי שמספר דברים אחרים, ובתוך אלו הדברים יזכיר, שמי שעשה אותו עוון הרי זה כך וכך, כדי שיבין

וזהו שנאמר, הוכח תוכיח ודרשו
חז"ל (בבא מציעא לא, א) אפי' מאה
פעמים, כי בוודאי נמצא גחלת ששם
בוער הנקודה הפנימית של קדושת

ישראל, ויש לחפש אחריו עוד ועוד,
ובסופו של דבר, יצית בו השלהבת
של קדושה.

סעודה שלישית פרשת קדושים תשפ"ב לפ"ק

עשיר שהיה לו קדירה שבישל בו את מאכליו, ואחר כמה ימים עדיין לא ניקו אותו, ויהי היום נתאכסן אצלו שר וחשוב, ובישל לכבודו מאכלים יקרים, בתוך הקדירה המזוהמת, ומובן שעל ידי זה נקלט ריח רע בכל המעדנים ההם, והשר קצף עליו מאוד. והנמשל מובן, אשר בוודאי מצוות ומעשים טובים מכניסים קדושה לאדם ומרוממים אותו מעלה מעלה, אך כל זה בתנאי קודם למעשה, שמטהר עצמו בחרטה ותשובה מזוהמת העוונות, אם נשמר שלא לפגום מעשיו, ועוסק בתורה ועבודה, אז נקלט בקרבו התורה כראוי, וישרה עליו שכינה.

(והנה ברש"י מפרש לשון 'קדושה' כמו הפרשה והבדלה, אך בספרי חסידות מפרשים שהוא ענין השראת השכינה) ובזה מפרש 'קדושים תהיו', כלומר שהשכינה יהא שורה עליכם, ואיך

וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל, ואמרת אליהם קדושים תהיו, כי קדוש אני ה' אלקיכם. ולכאורה כפל לשונו, פתח בלשון 'דבר וגו' 'ואמרת' אליהם, וביאר הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, שתחילה נאמר שידבר אל בני ישראל, היינו את כל המצוות הכתובות בפרשה, ואמרת אליהם, זהו אמירה רכה, 'קדושים תהיו', שעל ידי שתקיימו המצוות, יהא עליכם השראת השכינה, כמו שאנו אומרים בברכות המצוות, 'אשר קדשנו במצותיו', והטעם לכך, 'כי קדוש אני', ולכן העושה רצונו ית', מביא על עצמו קדושה.

ובספה"ק בית יעקב כתב, שמה שאנו רואים שיש אנשים העוסקים בתורה ובמצוות, ובכל זאת אינם זוכים להשיג שום השגה ומדריגה בעבודת השם, נראה לבאר עפ"י משל, לאיש

תזכו לזה, על זה מבאר רש"י, הווי פרושים מן העריות ומן העבירות, כשתעשו כלים מוכנים לכך, כלים נקיים, אז כל התורה והמצוות יעלו לריח ניחוח, וישפע עליכם שפע קודש. כי קדוש אני ה' אלהיכם, ואני המצוה אתכם את כל המצות האלה, ולכן ישיגו באמצעותם קדושה.

ובשפת אמת (תרמ"א) שהתחלת הכניסה אל הקדושה הוא להיות פרושין מעריות ועבירה, ובזה מתקיים החיוב של קדושים תהיו, כי כמידת הפרישות, כך זוכין לקדושה, וקדושה הוא דבר שיש לה אין סוף מדריגות. ולכן נכתב בלשון 'תהיו', כי זה חיוב תמידי, להוסיף קדושה על קדושה.

ובזה מבאר דברי המדרש, יכול כמוני, כו' היינו שכיון שהפסוק אומר שאין סוף להקדושה כנ"ל עד

שנותן גבול קדושתו למעלה מקדושתכם ממילא מובן איך אין סוף לקדושה זו שיכולין בני"י להתקדש בעוה"ז יותר מהשרפים כנ"ל.

ובספר **מסילת ישרים** (פרק כו) מבאר שאדם קדוש הדבק בכל עת במחשבתו בה', אזי הדברים הגשמיים אשר הוא משתמש בהם מתעלים עימו, כדמצינו באבני המקום אשר שם יעקב מראשותיו (חולין צ"א) שכל אחת אמרה עלי יניח צדיק ראשו. ואיש פשוט בהשתמשו בדברים גשמיים. יורד ממדרגתו אל הענין הגשמי.

יהי רצון שנזכה להטהר ולהתקדש ולעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב, ונזכה לגאולה במהרה ברחמים, אמן.

אחר הברלה פרשת קדושים תשפ"ב לפ"ק

השבוע יומא דהילולא של הגה"ק ר' ארי' לייב צינץ, דער פלאצקער גאון, מאדירי התורה בפולין כתב עשרות חיבורים נפלאים בכל מקצועות התורה בחריפות וגאונות, אא"ז הגאון בעל נפש חיה בהסכמתו לאחד מחיבוריו כותב עליו בין השאר: אשר פרש כנפיו על כל חלקי תורתנו הקדושה.

תקופה היה בפראג ובאותו זמן הסתופף הרבה בצילו של ה'נודע ביהודה' ובשעה שביקש הסכמה על אחד מספריו, כותב הנודע ביהודה כדלהלן, האמנם גדר גדרתי וכו' שלא ליתן הסכמה על ספר חדש שעדיין לא היה לעולמים, אולם אדעתא דהאי גברא רבא לא נדרתי, עברתי על רצוני לעשות רצוני.

שהותו בפראג היה לכמה חדשים, והיטב בליל הסדר בבית הנודע ביהודה, ובספרו על הגדה של פסח, מעיד שראה שהנודע ביהודה אכל חריין בליל פסח למצות מרור, וכן שהחריין היה מרוסק, ולא שלם.

גדול היה כוחו אף בדרוש, אך מכל מקום מסביר באחד מספריו, שהעיקר בעיניו בכל דרשותיו הוא דברי מוסר לעורר את העם ליראת ה', והדרושים המה אך להמשיך לב העם, בדומה לתינוק שצריך לקבל הרפואה, לכן מערבין בו 'סירופ' שיהא מתוק לחיכו. אך המטרה הוא להכניס בלב האדם יראת שמים.

נביא דבר נחמד שביאר ב'הגדה של פסח' על הפיוט 'אחד מי יודע'. כתיב (בלק כג, ט) כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו, וברש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחלת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו ע"י

אבות ואמהות. והקשה רבינו, לכאורה לא רק לעם ישראל קיימת ועומדת זכות אבות, הלוא אברהם אבינו היה גם אביהם של ישמעאל ושל בני קטורה. וכן בני עשיו הם צאצאיו של אברהם ויצחק, אם כן מדוע זכותם עומדת רק לנו.

אלא יתבאר בדרך משל, הדרך במוזגי השכר, כאשר באים לקנות אצלם שכר מן החבית, הרי הם מוזגין מן החבית לתוך הקנקן, ואחר שממלאים את המדה, מוסיפים עוד מעט בחנם כמתנה ללוקח. פעם ראה אחד איך שהמוזג מוסיף מעט משלו, הלך והביא קנקן ריק, ושאל אותו המוזג כמה תרצה, השיב ברצוני רק את התוספת הניתנת בחנם, צחק המוזג ואמר, מי שקונה אצלי שכר, מקבל מעט בחנם אבל מי שאינו קונה מאומה, אינו מקבל מתנות. וכך הוא הענין בזכות אבות, זה מתנה מיוחדת מהבורא ית', שמחשב לאדם גם זכות אבותיו, אך זה ניתן רק לאלו שעוסקים בתורה ומצוות, כאותה תוספת שהמוזג מעניק לקונים בלבד.

ובזה יומתקו דברי הפיוט, 'שלשה אבות, שני לוחות הברית, אחד אלוקיני וכו', כלומר שזכותם של שלשה אבות עומדת רק למי ששומר על שני לוחות הברית, ומאמין באחד אלקינו שבשמים ובארץ.

אודות חריפותו וגאונותו מסופר, שבעת שהחידושי הרי"ם ישב לפניו באחד משיעוריו, קרא מן הספר שהיה פתוח לפניו, והיה חסר בו דף, ובהגיעו לסוף העמוד לא הבחין כלל בזה, ומיד קישר את הדברים עם העמוד הבא בגאונות מפליאה, והיו הדברים שמחים ומאירים.

שוב פעם בעת שלמד אצלו החידושי הרי"ם, בסוגיית 'פרה וטלית שהניח להם אביהם', העלה בדרך חידוד וחריפות, שמוכרחים לומר דמיירי כאן בטלית

של מצוה. והחידושי הרי"ם שיבח את דבריו, והוסיף בדרך צחות, אם כן נמי מוכרח, שהפרה היתה פרה אדומה.

פעם נפגש עם ידידו הגאון בעל ה'נתיבות' ז"ל, ושאל אותו איך התקבלו ספריו כל כך בין הלומדים, אזי שאלו הנתיבות, תאמרו נא לי, מה אתם לומדים לפנות בוקר, אמר לו רבינו שכותב אז את חידושי תורתו. השיב לו ה'נתיבות', ואני בשעה זו בודק ומגיה את החידושים שכתבתי אתמול.

הגאון בעל 'אבני נזר' קודם הסתלקותו דיבר בהתפליות אודות הגאון מפלאצק, אשר נפטר מתוך דברי תורה. כי בשעה ששכב על ערש דוי התעמק בהלכה, ודן בדיני הגוסס, האם חייב בקריאת שמע, ולאחר שבירר להלכה שגוסס חייב בקריאת שמע, (או שאמרו לו שעדיין אינו בגדר גוסס) קידש את השם בסילודין ונשמתו יצאתה בטהרה. והפליא האבני נזר איך זוכין לפטירה כזאת מן העולם.

זמן מועט לפני הסתלקותו הבטיח אשר כל מי שישתדל ויסייע בהדפסת ספריו יהיה לו למליץ בעלמא דקשוט, ובראותו שהתלמיד מתפלא אמר לו: 'א' סוחר הענגט נישט ארויס קיין שילד, אז ער האט נישט די סחורה צו פארקויפען'.

הוא נקבר בבית החיים הגדול בווארשא סמוך לכניסה, שם טמונים החמדת שלמה ועוד. וכתוב על מציבתו שמי שישתדל בהדפסת ספריו המחבר יהא לו למליץ. כהיום ב"ה ספריו מודפסים ברוב פאר והדר.

זכותו יגן עלינו, א גוטע וואך, א גוט חודש א פרייליכען חודש.